

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Remissvar Etablering för fler – jämställda möjligheter till integration

Saco har beretts möjlighet att yttra sig över delbetänkandet Etablering för fler – jämställda möjligheter till integration (SOU 2023:24).

Utredningen lämnar i delbetänkandet förslag på åtgärder som särskilt ska syfta till att skynda på utrikes födda kvinnors etablering på arbetsmarknaden. Det föreslås bland annat att fler anhöriginvandrare ska få möjlighet att ta del av etableringsinsatser och att etableringsprogrammet ska bli mer flexibelt för nyanlända. Vidare föreslås att det ska bli lättare att kombinera föräldraskap med deltagande i etableringsinsatser genom en anpassad ramtid.

Generellt sett delar Saco utredningens bedömning om att föreslagna åtgärder förbättrar möjligheterna för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden. Men vår uppfattning är att det behövs fler och mer kraftfulla insatser. Mot bakgrund av att studier har visat att utrikes födda kvinnor inte erbjuds ett likvärdigt stöd som män (s. 285) ser Saco ett behov av att Arbetsförmedlingen jämställdhetsintegrerar sina arbetssätt och att handledare utbildas inom diskrimineringsfrågor. Ytterligare synpunkter lämnas på de områden som särskilt rör våra förbunds medlemsgrupper.

En utvidgat målgrupp för etableringsinsatser

Etableringsprogrammet omfattar idag nyanlända som beviljats uppehållstillstånd som flyktingar och andra skyddsbehövande och deras anhöriga. I betänkandet föreslås nu en utvidgad grupp där personer som invandrar till Sverige av familjeskäl från länder utanför EU/EES också får ta del av etableringsprogrammet. Som skäl anges att många i gruppen, främst kvinnor, står utanför arbete och studier och är därför i behov av insatser som kan underlätta etableringen. Saco delar utredningens bedömning att målgruppen för etableringslagen behöver utvidgas.

Enligt förslaget ska familjemedlemmar till en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd för studier samt invandrare från EES-länder och Schweiz inte ingå i den utvidgade målgruppen. Saco konstaterar att gränsdragningen för vilka gruppen som ska ingå i programmet i vissa fall blir egendomlig. En familjemedlem till en tredjelandsmedborgare som studerar ska inte omfattas av programmet. Medan en familjemedlem till en EU-medborgare som studerar ska ingå i den

utvidgade målgruppen. Saco vill i sammanhanget lyfta fram att om vi önskar att högtbildade ska stanna i Sverige vore det klokt att i etableringsprogrammen inkludera familjemedlemmar till samtliga studerande, i vart fall forskarstuderande.

Positivt med mer individualiserat etableringsprogram

I betänkandet utreds vidare frågan om hur etableringsprogrammen för nyanlända ska utformas. Programmen har en viktig funktion genom att snabbt skapa en möjlighet att lära sig språket, hitta ett jobb och klara sin försörjning. Saco anser att förslaget om ett mer individualiserat etableringsprogram med en fördjupad kartläggning i handläggningsplaner är positivt. En ökad flexibilitet på individnivå kommer att förbättra möjligheterna för nyanlända att snabbare nå den etablerade arbetsmarknaden.

Slutmål behövs för samtliga yrkes- och utbildningsgrupper

Enligt förslaget ska de individuella handlingsplanerna innehålla mätbara slutmål för nyanländes deltagande i programmet. Saco vill framhålla att mål är något som behövs för samtliga yrkes- och utbildningsgrupper. Om målgruppen för etableringsinsatser utvidgas är det viktigt att förändringarna inkluderar och är relevanta också för de föreslagna nya grupperna. Enligt nuvarande förslag föreslås enbart slutmål upp till gymnasienivå, vilket innebär att andra utbildningsgrupper glöms bort.

När det gäller slutmålen får inte nyanlända akademiker förbises. Sverige behöver kvalificerad arbetskraft för sin kompetensförsörjning. Yrkesgrupper med en högre utbildningsbakgrund måste snabbt kunna erbjudas stöd, insatser och aktiviteter för att kunna utöva sitt yrke på den svenska arbetsmarknaden. Målen för akademiker behöver sättas tydligt och konkret så att värdefull kompetens snabbt kan omhändertas.

Även om en nyanländ har en högskoleutbildning från ett annat land kan det behövas påfyllning och utbildningsinsatser i Sverige. Förslag på insatser är snabbare bedömning och validering av kunskaper och kompetenser. Det behövs också ett brett och flexibelt utbud av kompletterande utbildningar som både den som är nyanländ och den som är felmatchad på arbetsmarknaden kan ta del utav. Det efterfrågas fler yrkesanpassade språkutbildningar inom en större bredd av yrken, vilka kan vara delmål inom ramen för etableringsprogrammen. Det behövs även en likvärdighet i landet när det gäller insatserna och möjligheter till distansstudier.

Betydelsen av en träffsäker matchning

En högskoleutbildad nyanländ borde också kunna få hjälp att matchas till ett arbete som passar hans utbildningsbakgrund så att kunskap och kompetens tillvaratas på rätt sätt. Träffsäkerhet när det gäller matchning

är något som behöver beaktas inom ramen för etableringsprogrammen. Det medför också att arbeten utan krav på högskoleutbildning blir lediga för arbetssökande i andra yrkes- och utbildningsgrupper.

Det behövs tillräckligt med resurser

Det ska slutligen noteras att Arbetsförmedlingen och kommunerna bedöms kunna hantera ytterligare etableringsinsatser inom nuvarande ekonomiska ramar. Saco vill dock lyfta fram betydelsen av att det finns tillräckligt med resurser. Ett större och bredare utbildningsutbud kan inte finansieras genom att enbart omprioritera medel. En bättre och snabbare etablering för nyanlända är alltid till gagn för samhället på lång sikt trots kostnader initialt.

Saco hänvisar också till bilagda remissvar från Sacoförbunden Akademikerförbundet SSR, Akavia och DIK.

Med vänliga hälsningar
Sveriges akademikers centralorganisation

Lena Granqvist
Samhällspolitisk chef

Maria Rasmussen
Utredare